

6. Perelik haluzei ekonomiky, shchodo yakykh rozrobliaietsia prohnosz na piat rokov: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 26.04.2003 r. № 621 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.04.2019 r. № 335). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621-2003-%D0%BF#Text>.

Гречко Ольга Олександрівна

кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0002-7850-7296

СУЧАСНИЙ СТАН НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

У даній науковій роботі розглядається: 1. стан законодавчої бази інноваційної сфери, яка існує насьогодні, її галузеві особливості; 2. негативні тенденції у законотворчості, які заважають розвиткові інноваційного законодавства; 3. можливий шлях побудови повноцінної нормативно-правової бази інноваційної сфери.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, інноваційна діяльність, інноваційне законодавство.

Hrechko Olha

PhD, Junior Researcher of the Research Institute of Providing Legal

Framework for the Innovate Development of NALS of Ukraine

ORCID: 0000-0002-7850-7296

CURRENT STATE OF REGULATORY AND LEGAL SUPPORT OF INNOVATIVE ACTIVITY IN UKRAINE: GENERAL CHARACTERISTICS

This scientific work considers: 1. the state of the legislative framework of the innovation sphere, which exists today, its industry features; 2. negative trends in

lawmaking that hinder the development of innovation legislation; 3. a possible way to build a full-fledged normative-legal framework for innovation.

Key words: normative-legal maintenance, innovative activity, innovative legislation.

Проблематика законодавчого забезпечення інноваційної діяльності є надзвичайно глибокою, об'ємною і динамічною [1, с. 180]. Інноваційне законодавство – нове і доволі складне, має комплексний характер. Новизна інноваційного законодавства обумовлює незавершений процес формування законодавчої бази у цій сфері. Складність інноваційного законодавства обумовлена складністю предмета відносин, які регулюються, системно-синтетичною їх природою (інноваційні правовідносини формуються на стику господарського, цивільного, фінансового, адміністративного права), також у певних випадках інноваційне законодавство регулює відносини, які знаходяться поза межами його безпосереднього предмета. Динамічність розвитку інноваційного законодавства обумовлена стрімким розвитком інноваційної сфери, появою нових форм правовідносин та учасників інноваційного процесу і, відповідно, необхідністю своєчасного нормативно-правового врегулювання цих змін. Такі особливості законодавства «продують» ті проблеми, які існують сьогодні у правовому регулюванні інноваційних відносин.

Сучасне законодавство України з питань правового регулювання інноваційної діяльності позбавлено системної єдності: загальні положення містяться в гл. 34 ГКУ, основні правила здійснення інноваційної діяльності – у Законі України «Про інноваційну діяльність», а питання, пов'язані з оборотом прав на об'єкти права інтелектуальної власності, у кн. 4 та гл. 75 ЦКУ. Багато питань щодо здійснення інноваційної діяльності та врегулювання відносин, які складаються у зв'язку з її провадженням, вирішується на підзаконному рівні, що зумовило домінування в законодавстві про інноваційну діяльність саме підзаконних нормативно-правових актів [2, с. 14]. Сучасний стан правового забезпечення інноваційної діяльності характеризується відсутністю єдиних методологічних підходів до створення відповідної законодавчої бази. Чинні нормативні акти не враховують реально існуючих економічних та соціальних умов, а також перспек-

тив інноваційного розвитку суспільства, тому правове регулювання не є комплексним. Слід зауважити, що сьогодні нормативно-правові акти, спрямовані на регулювання інноваційної сфери, неузгоджені між собою, а іноді суперечливі, і визначають лише загальні, найбільш принципові положення, проте не регламентують інноваційну діяльність як інноваційний процес, спрямований на прискорення економічного розвитку України [3]. Існує неузгодженість понятійно-термінологічного апарату в межах різних нормативно-правових актів інноваційного законодавства України.

Особливе занепокоєння викликає стан законотворчості. В інноваційній сфері за короткий строк створився надмірний об'єм цього законодавства, що стало серйозною вадою в процесі застосування нормативних актів. Мало того, ці акти в багатьох випадках не узгоджені між собою та не завжди відповідають вимогам економічних та інших соціальних процесів [4, с. 9]. Значному масиву інноваційного законодавства притаманна казуїстичність. Безсистемне внесення змін і доповнень в окремі норми з метою врегулювання казусів, які виникли під час застосування недосконалих нормо положень, унеможливає побудувати сучасну і стабільну галузь права [5, с. 47]. Нові нормативно-правові акти приймаються без попереднього системного аналізу. Таким чином, по факту ми маємо законодавство, що характеризується розгалуженістю, є несистемним, дезінтегрованим та фрагментарним, має прогалини та суперечності [6, с. 173].

Відсутня достатньо ефективна правова основа захисту прав інтелектуальної власності, функціонування венчурного капіталу як ринкового інституту; процедури створення окремих суб'єктів інноваційної діяльності безпідставно ускладнені. До того ж законодавчо не встановлені критерії інноваційності проєктів і розмежування інвестиційних та інноваційних проєктів. Недостатньо внормовані питання об'єктивної експертизи та конкурсних засад бюджетного фінансування наукових, науково-технічних, інноваційних програм і проєктів. Так, Закон України «Про державні цільові програми» передбачає обов'язкове проведення державної експертизи проєктів державних цільових програм згідно з нормами законодавства, які відсутні [7, с. 14]. Існує потреба законодавчого закріплення та опти-

мізації врегулювання: системи організаційно-господарських засобів стимулювання інноваційної діяльності, а також напрацювання правових засад створення комплексних спеціальних режимів інноваційної діяльності; створення венчурних, життєздатних в українських умовах, інвестиційних фондів, забезпечення їх адекватною організаційно-правовою формою та системою організаційно-господарського супроводження [1, с. 182].

З набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом потребують внесення змін законодавчі акти, що регулюють питання науково-технічної діяльності та її результати, зокрема Закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків», «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні», «Про загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій», а також Закон «Про спеціальні економічні зони» та інші [5, с. 46].

Слід зазначити, що на думку науковців, поступовий еволюційний шлях розвитку інноваційного законодавства України не викрісталізовував не тільки окремі деталі, але і більш-менш узгоджені інститути, що забезпечують функціонування окремих фрагментів інноваційної системи [1, с. 180]. Офіційна сторона навпаки стверджує, що базове законодавство, необхідне для формування та розвитку в Україні національної інноваційної системи, певною мірою вже створене, але його практичне застосування стримується недостатньою інфраструктурою, нерозвиненістю системи інноваційного менеджменту [5, с. 46].

Підсумовуючи, слід зробити висновок, що незадовільний стан нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в Україні вимагає чітко спланованого, поступового, ретельного, всеосяжного реформування законодавства, яке можливо здійснити за допомогою роботи цілої низки науково-дослідних організацій, їх експертів та фахівців. Для початку необхідно розробити Концепцію реформування, яка передбачатиме можливий варіант розвитку інноваційного законодавства, приведення його до єдиної системи. Потім

відповідно до розробленого плану, поставлених цілей, принципів і завдань поступово здійснювати побудову структурованого та систематизованого законодавства, яке відповідатиме вимогам часу та соціальному попиту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Задохайло Д. В. Кодифікація інноваційного законодавства: окремі концептуально-правові підходи. *Вісник академії правових наук України*. 2010. № 4. С. 177–185.
2. Атаманова Ю. Є. Основні проблеми системного господарсько-правового регулювання відносин в інноваційній сфері : автореф. дис... д-ра юрид. наук. Харків, 2009. 37 с.
3. Барахтян Н. В. Державно-правове регулювання інноваційної діяльності: сучасний стан та перспективи. *Проект Інноваційного кодексу України як новий етап розвитку нормотворення в інноваційній сфері* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 14 червня 2011 р.). Харків : «ФІНН», 2011.
4. Знаменський Г. Л. Напрями вдосконалення інноваційного законодавства: системний підхід. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С. 7–14.
5. Глібка С. В. Удосконалення нормативної бази інноваційної діяльності в умовах економічної кризи. *Правове забезпечення Національної інноваційної системи у сучасних умовах* : монографія / за ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон. Харків: НДІ прав. забезп. інновац. розвитку НАПрН України, 2020. Гл. 1.2. С. 38–51.
6. Атаманова Ю. Інноваційний кодекс України як форма удосконалення законодавчого забезпечення інноваційного розвитку України. *Вісник Академії правових наук України*. 1 (52). С. 172–182. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5587/1/Atamanova_172.pdf
7. Інноваційне право: науково-практичний посібник. 2-ге вид., оновл. і доп./ за заг. ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон, А. В. Стріжкової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 244 с.

REFERENCES

1. Zadykhailo D. V. (2010). Kodyfikatsiia innovatsiinoho zakonodavstva : okremi kontseptualno-pravovi pidkhody. *Visnyk akademii pravovykh nauk Ukrainy – Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 4, 177–185 [in Ukrainian].

2. Atamanova Yu. Ye. (2009). Osnovni problemy systemnoho hospodarsko-pravovoho rehuliuвання vidnosyn v innovatsiinii sferi. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

3. Barakhtian N. V. (2011). Derzhavno-pravove rehuliuвання innovatsiinoi diialnosti: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Proekt Innovatsiinoho kodeksu Ukrainy yak novyi etap rozvytku normotvorennia v innovatsiinii sferi: materialy nauk.-prakt. konf. (m. Kharkiv, 14 chervnia 2011 r.) – Draft Innovation Code of Ukraine as a new stage in the development of rule-making in the innovation sphere: materials of the scientific-practical conference*. Kharkiv: «FINN» [in Ukrainian].

4. Znamenskyi H. L. (2019). Napriamy vdoskonalennia innovatsiinoho zakonodavstva: systemnyi pidkhid. *Pravo ta innovatsii – Law and innovation*, 4 (28), 7–14 [in Ukrainian].

5. Hlibko S. V. (2020). Udoskonalennia normatyvnoi bazy innovatsiinoi diialnosti v umovakh ekonomichnoi kryzy. *Pravove zabezpechennia Natsionalnoi innovatsiinoi systemy u suchasnykh umovakh – Legal support of the National Innovation System in modern conditions*. S. V. Hlibko, O. V. Rozghon (Eds.). Kharkiv: NDI prav. zabezp. innovats. rozvytku NAPrN Ukrainy, ch. 1.2, 38–51 [in Ukrainian].

6. Atamanova Yu. Innovatsiinyi kodeks Ukrainy yak forma udoskonalennia zakonodavchoho zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy – Bulletin of the Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 1 (52), 172–182. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5587/1/Atamanova_172.pdf [in Ukrainian].

7. Innovatsiine pravo. (2020). S. V. Hlibko, O. V. Rozghon, A. V. Strizhkova (Eds.). Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].

Глібко Сергій Васильович

*кандидат юридичних наук, доцент, директор НДІ правового
забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID: 0000-0003-3398-9276

Розгон Ольга Володимирівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

ORCID: 0000-0001-6739-3927